

بسمه تعالی

راهنمای برگزاری

اردوی تربیتی

موسسه فرهنگی اسوه صدیقین اهواز

صاحب نظران عرصه ی تربیت تاکید فراوانی بر تربیت غیر کلامی داشته و تاثیر این نوع تربیت را به مراتب بیشتر از نوع کلامی و مستقیم^۱ آن می دانند .

در تربیت غیر کلامی سرگروه با بهره گیری از عناصر دیداری و شنیداری ، این امکان را فراهم می نماید که متربی با دیدن یا شنیدن ، خود شاهد یک لحظه ی تربیتی باشد ، که این لحظه می تواند شکلی طبیعی داشته و یا اینکه لحظه ای ساخته و پرداخته شده باشد .^۲

حضور در طبیعت ودقت در آیات الهی ، دیدن یک فیلم ویا نمایش ، حضور در فعالیت های اجتماعی و... انواعی از لحظه های تربیتی را می توانند برای متربی مهیا نمایند که فرد با دیدن این صحنه ها خیلی سریع تر به منظور تربیتی ما دست می یابد .

بر این اساس اردو از جمله فعالیت های تربیتی است که می توان با بهره گیری از روش های تربیت غیر کلامی در آن به ارائه و درونی سازی مفاهیم تربیتی پرداخت .^۳

^۱ - الگوهای نمادین و غیر کلامی در تعلیم و تربیت نامرئی - مقدمه دکتر کریمی ، عبدالعظیم

^۲ - الگوهای نمادین و غیر کلامی در تعلیم و تربیت نامرئی - مقدمه دکتر کریمی ، عبدالعظیم

^۳ - «از آنجا که ذهن کودک مثل دامی است که پیوسته در پی شکار لحظه ها و پدیده هاست، هر چه محیط او غنی تر باشد، مهارت های او بالاتر می رود و با همان شیوه خلاقانه هفت سال اول زندگی، سالم تر و سریع تر به سوی استقلال جسمی و روانی پیش می رود، لذا به جای اتکا به آموزش های خشک و استفاده از شیوه تنبیه و پاداش، باید شرایط را به گونه ای فراهم ساخت که کودک با انجام تمرینات روزمره زندگی، هر چه زودتر روی پای خود بایستد. در این مرحله، صبر، دقت و تکرار، رمز موفقیت است.

در فاصله هفت تا دوازده سالگی، کودک از مرحله ادراک حسی به تفکر انتزاعی می رسد و مسائل اخلاقی، قضاوت درباره دیگران، وجدان، عدالت و رعایت مساوات برایش مطرح می شود. در این مرحله است که می توان ارزش های اخلاقی را در کودک تقویت کرد و کمک به سالمندان، بیماران و بچه های کوچک تر را به شکلی که از عهده او برآید، مطرح کرد. تمرینات ورزشی و راهپیمایی های طولانی هم کودک را برای رویارویی با یک زندگی جدی آشنا می کند. گردش های معمولی و بدون هدف، در آموزش کودک تأثیری ندارند و باید نیروهای خلاقه آنها را در جهت کاری سودمند از جمله اردو رفتن و مسئولیت های اداره امور را تا جایی که در توان کودکان است، به خود آنها سپردن، رضایت خاطر و اعتماد به نفس و مهارت را برای کودک به ارمغان می آورد که با هیچ آموزش مکتوبی نمی توان در او ایجاد کرد.» به نقل از روزنامه ایران ۱۳۸۷/۲/۱۷

کتابچه حاضرمروری است برچرایی وچگونگی برگزاری اردوهای تربیتی که باعنایت به آثارمکتوب دراین موضوع و نیزتجارب عملی برگزارکنندگان اردوهای تربیتی .

بی تردید این اثر گویای همه ی جوانب برگزاری اردو نیست اما می تواند راهنمایی برای فعالین عرصه ی تربیتی وفرهنگی به ویژه سرگروه های محترم شجره طیبه صالحین باشد .

درپایان ازهمه ی عزیزانی که درتألیف این اثرمارایاری نموده اند سپاسگذاری نموده وتوفیق ایشان را ازدرگاه خداوند متعال خواستاریم .

فصل اول : کلیات

ضرورت

بررسی های اجمالی نشان می دهد که در بیشتر کشورهای جهان از این گونه برنامه ها بخصوص برگزاری اردوها در تربیت هدفمند و معنی دار نوجوانان و جوانان مملکت خود بسیار بهره می برند.

خوشبختانه در میهن اسلامی ما نیز این نگرش و نوع نگاه به فعالیتهای فوق برنامه گروهی و از جمله سفرهای دسته جمعی وارد و در بین اولیاء تعلیم و تربیت و مسئولین ارگانها، سازمانها و نهادهائی که قانون آنها را مسئول پرورش و تربیت شهروندان کشور نموده و یا به حکم تعالیم و دستورات اسلامی خویشتن را مسئول هدایت و تربیت نسل آینده ساز میهن اسلامی می دانند تقویت شده است. از آن جمله امور تربیتی آموزش و پرورش، پایگاههای مقاومت بسیج، دانشگاهها، و اکنون مسئولین شجره طیبه صالحین.

اما تعلیم و تربیت نوجوانان و جوانان میهن اسلامی ما که سخت مورد تهاجم فرهنگی و عقیدتی دشمنان قسم خورده انقلاب اسلامی ایران عزیزند از اولویت برخوردار است و بجاست که در تحقق اهداف ارزشمند شجره طیبه صالحین و برای تربیت عملی افرادی صالح از مفیدترین فضای تربیتی (اردو) بهره جست، این نوشتار به مر بیان و سرگروه های شجره طیبه صالحین کمک می کند که چگونه برای برگزاری یک اردو برنامه ریزی نمایند و به چه شکل و روشی آنرا اجرا کنند که توفیق بیشتری در مراحل سه گانه جذب، تثبیت و رشد برای حلقه تحت نظرشان حاصل شود.

مولا علی(ع) می فرماید: انسان برای انجام هر کاری باید علم و آگاهی و شناخت داشته باشد. لذا ذیلا به شرح اردو و چگونگی برگزاری آن می پردازیم.

تعریف اردو^۴:

برای اردو تعاریف مختلفی^۵ ذکر شده است که برآیند این تعاریف را می توان اینگونه توصیف کرد:

(اردوسفیری گروهی است با تشکیلات مشخص به منظور نیل به اهداف مشخص تربیتی که برای دستیابی به اهداف، برنامه ریزی و برنامه سازی صورت می گیرد).

ارکان تعریف:

- ۱- اردو یک نوع فعالیت گروهی است.
- ۲- اردو دارای اهداف معین و از پیش تعیین شده است.
- ۳- اردو دارای برنامه ای مدون و مشخص است.
- ۴- اردو دارای تشکیلات و سازمان منظمی است.
- ۵- اردو در مکانی مشخص و از پیش تعیین شده برگزار می شود.
- ۶- اردو دارای ظرف زمانی محدود و معلومی است.
- ۷- اردو برای گروه و جمعی که داوطلب و گزینش شده اند تشکیل می شود.
- ۸- اردو دارای کادر اجرایی آموزش دیده و متعهد است.

فصل دوم: انواع اردو

گفتار اول: انواع اردو بر اساس اهداف اساسی

^۴ - (کلمه ی اردو از واژه ی ترکی مغولی گرفته شده است، به مجموعه ای از سپاهیان گفته، به معنی لشکرگاه، جابجایی لشکروسپاه را گویند، محلی که ورزشکاران یا پیشاهنگان برای تمرین یا تفریح در آن جا گرد می آیند) لغت نامه دهخدا

^۵ - «اردو به فعالیت تربیتی سازمان یافته دانش آموزی اطلاق می شود که در خارج از مدارس با اجرای برنامه های گروهی تحت نظارت و هدایت مربی در زمان معین به منظور رشد و شکوفایی استعداد های آنان در اردوگاه تربیتی و با طبیعت مناسب برگزار شود». مبانی اردوها و مسابقات ورزشی ص ۴۹ - زارعی جواد - انتشارات ضریح آفتاب

اردو ها بر اساس هدف اساسی و نقش آنها در فرآیند حضور و تربیت افراد در شجره طیبه صالحین دارای انواعی هستند :

اردوی جذب:

به اردویی گفته می شود که در مرحله جذب افراد به شجره طیبه صالحین با هدف جذب افراد انجام می پذیرد ، بر این اساس طول مدت آن کوتاه بوده و می تواند این اردو درون شهر برگزار شود .

پس از انجام سطح بندی مخاطبین، چون اردو محل مناسبی جهت آشنایی و شناخت بیشتر افراد می باشد اقدام به برگزاری این اردومی نمائیم . برنامه ها و مسایل این اردو باید متناسب با گروه و سطحی باشد که در اردو شرکت می کنند، و در عین حال جذاب و متنوع باشند که مخاطبین با خاطره خوش اردو را ترک کنند و نیز مجال بیشتری برای شناخت دقیق و عمیق تر سرگروه و مربیان از افراد عضو حلقه ی در دست تشکیل ، فراهم شود.

اهداف کلی این اردو عبارتند از :

- ۱- انتخاب افراد مورد نظر جهت عضویت و شرکت در حلقه متناسب با شرایط و خصوصیات روحی فرد
- ۲- توجه دادن مخاطبین به مسایل دینی و معنوی مانند اهمیت نماز جماعت و اول وقت و مشارکت در امور خیر و نیک
- ۳- تعلیم عملی رعایت آداب اجتماعی و اسلامی
- ۴- ایجاد آمادگی در شرکت کنندگان جهت تشکیل یک گروه و حرکت های تشکیلاتی و گروهی سالم.
- ۵- مشخص کردن و ترسیم آینده ای روشن و تبیین برنامه های تربیتی در مسیر فعالیت های گروهی
- ۶- آشنایی با توانمندیها، امکانات وجودی و ظرفیتهای و نیازهای افراد به صورت عملی

چگونگی برنامه های اردوهای جذبی :

- ۱- متناسب با سطح و گروه سنی و متناسب با شرایط محل باشد و روحیات افراد مدنظر قرار گیرد و مکان برگزاری اردو دارای جذابیت، شور، نشاط و شادابی باشد.
- ۲- زیباترین فضا و برنامه ها برای اقامه نماز جماعت بکار رود.

۳- در مسیر حرکت برنامه های فرهنگی ، تبلیغاتی مناسب اجراشود. مانند (برگزاری مسابقات مختلف و اجرای سرودهای مناسب و تواشیح و همخوانی و ...)

۴- اجرای مسابقات با محتوای تربیتی و فرهنگی مناسب در حین برگزاری اردو

۵- پیش بینی برنامه های معنوی مناسب با گروه سنی مخاطبین و توانمندی و ظرفیت افراد

۶- حاکم کردن و رعایت مسایل اخلاقی از طریق الگوی عملی بودن

۷- ایجاد روابط عاطفی و دوستانه بین سرگروه و مخاطبین

۸- تشکیل جلسات متعدد جمعی و انفرادی با متریان برای آشنا کردن آنها جهت پذیرش زندگی جذاب و معنوی

۹- نظارت دقیق بر رفتار و اعمال و گفتار متریان در اردو از دید مسایل تربیتی و ارزیابی آنها

سرگروه های محترم می توانند از موضوعات ذیل در برنامه های تربیتی آموزشی اردوی جذب استفاده نمایند.

۱- بیان ارزشها و ضد ارزشها با روشهای جذابمتناسب با گروه سنی

۲- آموزش احکام بخصوص با روش های جذاب

۳- نوجوانان، جوانان و آینده آنها(تحصیلی،علمی،انقلابی و...)

۴- خودشناسی و رفع نواقص و کمبودهای روحی و تقویت روان و اراده

۵- راههای موفقیت و کسب پیروزی و افتخار

۶- خودباوری و اتکاء به نفس

۷- دشمن شناسی

۸- دوست خوب و شایسته و دوست یابی

۹- نماز ، مسجد و نماز جماعت

۱۰-احترام به والدین و دیگران

۱۱-و...

بعضی از مسایل ضروری و اقدامات لازم برگزاری اردو :

۱- تشکیلات و سازمان دادن به اردو و تهیه آمار دقیق

- ۲- انجام امور اداری و هماهنگی لازم با ارگانها نهادها و سازمانهای ذیربط (اخذ مجوزها، حکم ماموریت، بیمه و)
- ۳- اخذ رضایت نامه از اولیاء شرکت کنندگان در اردو برای اعضای سطوح پائین سنی (کودکان- نوجوانان و جوانان) که تحت سرپرستی اولیاء خود هستند.
- ۴- همراهی مربی تربیتی در اردو
- ۵- انتخاب کادر اجرایی اردو، تقسیم مسئولیت و ابلاغ به آنها
- ۶- همراه داشتن کمکهای اولیه و لوازم اداری
- ۷- تهیه بیمه غرامت و حوادث برای کلیه افراد شرکت کننده در اردو
- ۸- تنظیم برنامه اردو و انتخاب موضوع برای بحث و تعداد جلسات و مدت زمان آنها متناسب با گروه سنی و سطح مخاطبین و ظرفیت افراد.

اردوی تثبیت :

به منظور تثبیت حضور اعضاء در حلقه های صالحین و ارائه الگوی زندگی بسیجی اردوی تثبیت برگزار می گردد ، این اردو میان مدت بوده و بهتر است از نظر بعد جغرافیایی فاصله ی بیشتری با شهر محل سکونت داشته باشد .

شرکت کنندگان در این اردو مرحله جذب را طی کرده اند و اکنون عضو رسمی حلقه هستند و سرگروه در این مقطع به علت استمرار ارتباط ، شناخت بیشتری از افراد دارد و همچنین با نیاز سنجی متوجه شده است که مخاطبین چه خصوصیات و چه نیازهایی دارند. لذا علاوه بر رعایت اصول عمومی و اصلی برگزاری اردوها که در مورد روش برگزاری اردوی جذب گذشت نکات ذیل را باید در نظر داشت.

- ۱- رعایت سطوح و گروه ها سنی در برگزاری اردوها به تفکیک (در صورتی که در اردوی جذب امکان تفکیک فراهم نبوده باشد) .
- ۲- توجه به عواملی که بیشتر موجب تثبیت آموخته های (دینی، اخلاقی، اجتماعی، معنوی و تشکیلاتی) می شود .

۳- تنظیم برنامه اردو بر اساس نیازهای سنجیده شده

۴- ایجاد ارتباط قوی تر با مخاطبین

۵- ایجاد زمینه مشارکت حداکثری افراد در اجرای برنامه ها و امور اردو

۶- تشویق به موقع و متناسب و به اندازه ی افراد در انجام اعمال ارزشی و خیر و نیک جهت الگو گرفتن

سایرین

اردوی رشد :

بستری است برای تقویت و رشد، ایمان و معنویت اعضا و تمرین زندگی مومنانه . این اردو بهتر است بلند مدت بوده و حتی الامکان به مقصد یکی از اماکن متبرکه برگزار شود .

مدیر اردو یا سرگروه در برگزاری این اردو بایستی علاوه بر رعایت نکات اصلی و عمومی مدیریت اردوهای تربیتی را که پیش از این گفته شده با دقت و عنایت بیشتری اجرای اردوی رشد را مدیریت نماید ، چرا که در این مرحله مخاطبین ما برای چندمین بار با ما به اردو آمده اند و تجربه اندوخته اند .

لذا علاوه بر مسایل قبلی نکات ذیل را باید مدنظر داشته باشند.

۱- محل برگزاری اردو و برنامه ها تازگی داشته باشد.

۲- برنامه ها بیشتر در جهت علم آموزی و تجربه اندوزی و رشد همه جانبه ابعاد وجودی مخاطبین تنظیم شود.

گفتار دوم: اهداف موضوعی

اهداف تربیتی در همه اردو ها باید مورد نظر و عنایت برگزار کنندگان اردو بخصوص سرگروه ها و مربیان محترم باشد.

اما هر اردو یک سری اهداف موضوعی هم ممکن است داشته باشد به عنوان مثال اردو برگزار می کنیم که آموزش اسحله شناسی و کار با سلاح را آموزش دهیم.

هدف خاص این اردو می شود (سلاح شناسی) یا اردو برگزار می کنیم که مرحله پایان و نهایی مسابقات قرآن را برگزار نمایم. هدف خاص این اردو می شود (برگزاری مسابقه قرآن) پس اهداف تربیتی در همه اردوها ثابت است و اهداف موضوعی در اردوها متغیر می باشد.

از دیگر اردوها بر اساس اهداف موضوعی می توان به نمونه های زیر اشاره نمود .

۱- اردوهای تشویقی و تفریحی ، ورزشی

۲- اردوهای زیارتی ، معنوی

۳- اردوهای آموزشی، علمی و تربیتی

۴- اردوهای جهادی و سازندگی

۵- اردوهای نظامی رزمی

۶- اردوهای تشکیلاتی

۷- اردوهای راهیان نور

۸- اردوهای تلفیقی

این تقسیم بندی قابل جمع با تقسیم بندی مذکور در شجره طیبه صالحین بر اساس اهداف تربیتی می باشد ، برگزاری اردوی سیاحتی ، تفریحی به منظور جذب اعضای جدید ، برگزاری اردوی زیارتی با هدف رشد و ارتقاء معنوی اعضا و

گفتار سوم : انواع اردو بر اساس زمان و مکان اردو

الف) از جهت مدت زمان

۱- اردوهای یک روز

۲- اردوهای کوتاه مدت

۳- اردوهای بلند مدت

۱. اردوهای یک روز:

این اردوها در طول روز یعنی از طلوع تا غروب خورشید برگزار می شود و فعالیتها بر اساس برنامه زمانبندی پیش بینی شده در اردوگاه یا مکان مناسب دیگر برای رسیدن به اهداف تعیین شده انجام می گیرد و نیاز به تدارک لوازم و امکانات خواب ندارد.

یادآوری گروه سنی تا ۱۲ سال با توجه به خصوصیات جسمی و روحی که دارند در اردوهای یکروزه شرکت داده م شوند.

۲. اردوهای کوتاه مدت :

در این اردوها از دو روز تا یک هفته زمان پیش بینی می شود و شرکت کنندگان در اردو روزها با توجه به برنامه فعالیتهای مشخص شده را انجام می دهند و شبها در اردوگاه استراحت نموده و می خوابند. برای نوجوانان ۱۲ تا ۱۶ سال زمان این اردوها نباید طولانی باشد.

زیرا احتمال می رود اولین تجربه آنها در جدا بودن از خانه و خانواده در شب باشد. لذا باید توجه به مسایل روحی و روانی آنها داشت.

۳. اردوهای بلند مدت :

این اردوها بیش از یک هفته طول می کشد و معمولاً شرکت کنندگان در آن جوانان و بزرگسالان هستند و برنامه های این اردو بیشتر آموزشی و یا سازندگی و جهادی است و با کار و تلاش همراه می باشد

ب) از جهت بعد مسافت و موقعیت جغرافیایی

۱. اردوهای درون شهری
۲. اردوهای درون استانی
۳. اردوهای برون استانی
۴. اردوهای برون مرزی
۵. اردوهای متحرک

- ۱) اردوهای درون شهری اردوهای هستند که در داخل و یا اطراف حومه شهر محل زندگی شرکت کنندگان برگزار می شود حسن آن کمی هزینه حمل و نقل است.
 - ۲) اردوهای درون استانی به اردوهای گفته می شود که در داخل استان محل زندگی شرکت کنندگان برگزار می شود.
 - ۳) اردوهای برون استانی اردوهای هستند که در نقاط مناسب سایر استانها و به عبارت دیگر در داخل کشور برگزار می شوند.
 - ۴) اردوهای برون مرزی اردوهای می باشند که در خارج از کشور و در کشورهای دیگر برگزار می شوند.
 - ۵) اردوهای متحرک به اردوهای گفته می شود که علاوه بر تعیین مقصد نهایی شرکت کنندگان در مسیر و در مناطق و شهرهایی که از پینش تعیین شده اردوگاه موقت بر پا می کنند و یکی دو شب در آنجا بیتوته می نمایند.
- که معمولاً نقاط جالب طبیعی و دیدنی را انتخاب می کنند. افراد در این اردوها باید تجهیزات کامل فردی و گروه همراه داشته باشند و نکات ایمنی را با دقت و کاملاً رعایت نمایند.

فصل سوم: اهداف تربیتی اردو:

اردو دارای اهدافی تربیتی است که در واقع اقدام به برگزاری اردو برای نیل به این اهداف است، در زیر به برخی از این اهداف اشاره شده است:

تقویت انگیزه ها:

اردو می تواند عاملی برای تقویت انگیزه ی حضور، تلاش و پیشرفت اعضاء در فعالیت ها و برنامه های پس از آن در جهت رشد تربیتی خود باشد.

دستیابی و تحقق این هدف به کیفیت برنامه های اردو و نظارت تربیتی سرگروه بستگی داشته و لازم است متریان اردو را یکی از برنامه ها دانسته و در واقع اردو سکوی پرش و یکی از قله های برنامه ای ما احساس شود، در غیر

این صورت ممکن است شرکت کنندگان از اردو برداشتی سطحی داشته و آن را صرفاً یک گردش و تفریح قلمداد کنند .

تعمیق باور های دینی و ارزشهای اسلامی :

اردو بستری است برای استفاده از روش الگویی در تربیت اعضاء به این نحو که با برنامه سازی و رفتار سازی سرگروه باور های دینی در دل و جان اعضاء نهادینه شده و پابندی آنها به ارزشهای اسلامی بیش از پیش شود .

همچنین بر اساس آنچه در قسمت تربیت در طبیعت ذکر شد ، حضور در طبیعت و دقت و تفکر در آیات الهی می تواند به تعمیق باورها و ارزشهای اسلامی کمک کند .

تسهیل رفتار تربیتی و اخلاقی :

فرد با قرار گرفتن در محیط اردویی امکان انجام رفتارهای اخلاقی بیشتری داشته ، در واقع اقدام به رفتارهای تربیتی در اردو ساده تر و سهل الوصول تر است ، به طور مثال در اردو به راحتی می توان نماز اول وقت خواند و یا اینکه حضور در جمع همراه به ما کمک می کند تا به انجام نوافل پردازیم و ...

ایجاد بستر مناسب برای تمرین یک زندگی دسته جمعی منبعث از ارزشهای اسلامی :

فضای اردو و محیط آن به ما کمک می کند تا در مدت حضور در اردو یک زندگی متدینانه را تمرین کنیم ، کاری که در شرایط عادی و غیر از اردو انجام آن امکان پذیر نبوده یا اینکه به سختی محقق می شود .

ایجاد زمینه مناسب برای رشد و شکوفایی استعداد های فردی :

برگزاری اردو از یک سو خود موضوعی است برای به کارگیری اعضاء و نقش آفرینی آنها و از سوی دیگر با تغییر شرایط و محیط در یک فضای صمیمانه با گستردگی زمان ، امکان بروز خلاقیت ها و استعداد ها ی نهفته ی افراد بیشتر می شود .

مسئول گروه با حضور در کنار اعضاء می تواند به کشف استعدادها و جهت دهی آنها کمک کند .

^۱ - مبانی اردوها و مسابقات ورزشی ص ۶۶- جواد زارعی - انتشارات ضریح آفتاب

عمل به آموزش ها و محتوای جلسات گروهی:

اردو به فرد کمک می کند تا هر آنچه در جلسات تربیتی گروهی به او منتقل شده است را عینیت بخشیده و با حضور و نظارت مسئول گروه امکان به کار بستن آموخته ها^۷ و رفع نواقص فراهم شود.

نظارت بر عملکرد و رفتارهای تربیتی و اخلاقی اعضا:

در یک شرایط عادی امکان ارزیابی و تحلیل صحیح از موقعیت تربیتی اعضا و نحوه رفتاری نمودن آموزه ها و پیام های تربیتی برای سرگروه فراهم نیست ، اما اردو این امکان را به سرگروه می دهد تا شاهد رفتارهای اعضای گروه باشد و آنها را در جهت اصلاح و تقویت رفتارها راهنمایی کند .

الگو سازی محسوس و ملموس:

الگوسازی ، یادگیری الگوهای جدید رفتاری از طریق مشاهده ی رفتار فرد دیگر (الگو) می باشد .^۸ سرگروه در محیط اردویی در واقع می تواند الگویی از زندگی مومنانه و رفتارهای صحیح را با کمک و عنایت خداوند متعال به اعضا ارائه نماید .

البته لازم است سرگروه با هدایت و راهنمایی مربی حاضر در اردو از افتادن در ورطه ی ریا جلوگیری نماید .

شناخت بیشتر مخاطبین بوسیله سرگروه و مربیان

خصوصیت سفر و اردو همنشینی و مصاحبت با فرصت بیشتر و آزادی فراتر از زندگی شهری است و این موجب می شود که افراد آنچه را در نهان وجود خود دارند بروز دهند و موجب شناخت بیشتر از یکدیگر شوند و از این فرصت است که سرگروه حسن استفاده را برای آگاهی و شناخت عمیق تر از اعضای حلقه خود می نماید.

^۷ - همان

^۸ - پیوندهای دوستی در کودکی و نوجوانی ص ۲۲۰ - فیل اروین ، ترجمه غلامعلی افروز - مریم قربان خانی

مشخص شدن توانمندیها و تفاوت‌های فردی افراد

با تقسیم کار و تشکیلات دادن به اردو توانائیهای شرکت کنندگان در اردو مشخص شده و با گرایش افراد به کارها و مسئولیتهای مختلف تفاوت‌های فردی از نظر جسم و روح، روان و خلق و خوی معلوم می گردد.

تقویت روحیه همگرایی، تعاون و مشارکت جویی

اردو بستری است برای فعالیت اعضاء در کنار یکدیگر و مشارکت آنها در فعالیت های روزانه اردو ، این مسئله با هدایت و نظارت سرگروه می تواند به تقویت روحیه تعاون متربیان منجر شود .

لذا با مسئولیت های مشخص شده در گروه هفت نفری که کوچکترین جزء تشکیلات اردو می باشد اعضاء گروه برای نشان دادن برتری گروه خود در اجرای برنامه ها به ناچار به سوی همگرایی و تعاون کشیده می شوند و در انجام فعالیت های گروه مشارکت فعال می نمایند. و اینگونه است که کار گروهی اثرات مطلوب در تقویت روحیه مشارکت جویی و تعاون و همگرایی میگذارد.

ایجاد و گسترش روحیه نوآوری و خلاقیت

از ماشین و زندگی شهری با رفتن به اردو جدا می شویم و برای بر طرف کردن نیازها لازم است دست به ابتکار و خلاقیت زده و با امکانات موجود در طبیعت اقدام به ساختن لوازم زندگی و ایجاد امکانات رفاهی مناسب با طبیعت نمائیم و این موجب تفکر خلاق و نوآوری می شود.

تقویت روحیه نظم پذیری و قانون مداری

هر اردو یک برنامه ریزی روزانه دارد که بر اساس آن کلیه افراد موظف به حضور بموقع در برنامه ها و انجام هر برنامه در ساعات تعیین شده می باشند و باید که در تشکیلات گروه قرار گرفته و از دستورات سر گروه و مقررات تعیین شده اردو اطاعت پذیری داشته باشند. این مسئله موجب روح نظم پذیری در افراد می شود.

آشنایی بیشتر با اخلاق، آداب و معارف اسلامی و دینی

گفتیم شیوه مدیریت اردو روش انبیاء است یعنی الگوی عملی بودن سر گروه، مربی و کادر اجرایی اردو برای مخاطبین. در این حال که همه سعی بر رعایت آداب و اخلاق اسلامی دارند مخاطبین و اعضای حلقه شاهد رفتار و گفتار کسانی هستند که آنها را نمونه و الگوی خود می دانند و سعی می کنند با آنها همسازی نمایند (خود را مانند آنها بسازند) از سوی دیگر زیباترین فضا و امکانات را در اردو برای اقامه نماز جماعت، اجرای مراسم مذهبی و دعاها و برگزاری اعیاد مذهبی می نمایم که این خود موجب جذب نوجوانان و جوانان و مخاطبین برای شرکت در این برنامه ها و آموختن مسائل دینی و مذهبی می شود.

آشنایی بیشتر افراد حلقه با هم و ارتباط نزدیک تر چهره به چهره

چه فضایی مناسبتر از دامن طبیعت برای دور هم نشستن و با هم از نزدیک ارتباط داشتن است فارغ از مسایل روزمره زندگی در شهر بهترین فرصت در اردو برای مودت، دوستی و آشنایی بیشتر با یکدیگر برای افراد عضو یک حلقه فراهم می شود.

ایجاد ارتباط بیشتر بین سرگروه و مخاطبین

این فرصت طلایی پیش می آید که سر گروه بیش از گذشته با یک یک اعضای حلقه ارتباط برقرار کند و وزمینه آشنایی طرفین بیشتر فراهم می شود.

تقویت اراده و اعتماد به نفس و خودباوری

ماشین در زندگی ماشینی علاوه بر همه آسایش فراهم کرده برای انسان ، امروز یک مشکل بزرگ بر سر راه او ایجاد کرده است. آن مشکل این است که همه کارها را ماشین انجام می دهد لذا انسان را از خود تهی کرده است . در اردو فرد ناچار است بخش عظیمی از کارها را خودش انجام دهد و این مسئله موجب می شود که به توانمندیهای خود بیشتر پی ببرد و احساس توانایی در انجام امور نماید و بدین وسیله به خویشتن خود اعتماد بیشتری پیدا می کند. با دیگران تلاش و کوشش کند و از سستی و رخوت در آید و دریابد که می تواند با اراده هر کاری که لازم است انجام دهد و اینگونه به خود باوری برسد.

ایجاد شور و نشاط و شادابی جسمی و روحی

امروزه انسان خسته و در مانده از ترافیک و کارهای روزمره و تکراری دنبال فرصتی می گردد که دامن طبیعت و سرشت خاکی خود پناه برده و دمی بیساید. طبیعت زیبا و آرامش بخش روح آدمی فضایی در اختیار بشر قرار داده که وقتی به آن پناه می برد جان و دلش را لبریز از شور و نشاط می نماید و به او شادابی و تازگی می بخشد .

ما در برنامه های اردوی شجره طیبه صالحین با اجرای انواع برنامه های مفرح و شادی آفرین مثل بازیهای گروهی و اجرای سرودهای زیبا و شعرهای سازنده این شور و نشاط و شادابی را برای مخاطبین خود دو چندان می نمائیم. یک سرگروه لازم است سرودها و بازیهای گروهی متعددی را بیاموزد تا بتواند در اردوها اجرا کند.

ایجاد فضایی مناسب برای رقابت همراه با رفاقت در مسیر فاستبقوا الخیرات

رقابت سالم در صحنه های مختلف زندگی از نیازهای انسان است اما سفارش اسلام مسابقه و سبقت گرفتن در امور خیر است و ما به عنوان مربی و سرگروه فضا را برای این مسئله در اردو فراهم می نماییم. به عنوان مثال در صبحگاه پرچم افتخار را به گروه و افرادی اهداء می نمائیم که محوطه اردوگاه را پاکسازی نموده اند یا به گروهی بین دو نماز جایزه و هدیه می دهیم که روز گذشته نمازخانه را تمیز و تزئین نموده اند. و یا افرادی را که با همکاری گروه خود شب گذشته به عنوان نگهبان از خوابگاه ها، چادرها و اردوگاه مراقبت می کنند.

تکریم شخصیت و تنظیم آن با تشویق و تحسین های مناسب و بجا

خداوند در قرآن کریم فرموده است: و کرمنای بنی آدم

انسان کرامت و احترام و شخصیت دارد در هر سن و سال و موقعیت اجتماعی که باشد. این اصل را در اردوها به صورت عملی باید عرضه نموده به عنوان مثال اگر من سرگروه می خواهم نامه و یادداشتی به افراد و گروه ها بدهم آنرا داخل پاکت قرار دهم و تقدیم کنم تا به صورت عملی نوجوان مخاطب من احساس کند که محترم است.

اردو اجتماع کوچکی از انسانهاست که برای مدت کوتاهی در کنار هم جمع می شوند و هر یک نقشی را به عهده گرفته و نقش آفرینی می نمایند و در این اجتماع کوچک مهارت های مورد نیاز را تجربه کرده، تمرین نموده و کسب می نمایند آنهم در یک اجتماع کوچک اسلامی که سعی در پیاده کرده اصول و آداب اسلامی دارد.

آشنایی با الگوها و شخصیت های برجسته جهادگرانه، ایثارگران، علما و...

در برنامه اردو این مهم را پیش بینی می نمایم یا افراد را به دیدار افرادی که می توانند الگوهای مناسبی برای متریان باشند ببریم یا از آنها دعوت کنیم به اردوی ما آمده و از نزدیک ساعاتی را در کنار متریان باشند و با سخنرانی و خاطره گویی زمینه آشنایی بیشتر طرفین را فراهم نمایند.

تقویت روحیه ولایتمداری و تعمیق التزام عملی به اصل ولایت فقیه

این مسئله مهم و حیاتی که موجب بقاء انقلاب و ایران اسلامی می باشد را با روش های جاذبه دار و جالب متناسب با گروه سنی مخاطبین در روح و جان آنها نهادینه و تقویت می نمایم. مثلاً در سوگند پرچم که هر روز صبح قرائت و بوسیله شرکت کنندگان در صبحگاه در مقابل پرچم اجرا می شود به مسئله اطاعت از ولایت فقیه توجه شده است. یا در مراسم شکر گذاری و اجرای شعارهای اردو این شعار گنجانده می شود که: (تنها راه سعادت، ایمان، جهاد، عبادت، پیروی از ولایت) و یا با اجرای سرودهای مناسب.

فصل چهارم: فواید اردو

فواید فردی اردو:

اردو دارای ثمرات مختلفی برای شرکت کنندگان است از جمله:

۱- دانش افزایی:

اردو بستری است برای افزایش دانش، بالا رفتن سطح فهم وازدیاد معلومات و بسط اطلاعات^۹ اعضا، بازدید از اماکن تاریخی (موزه ها)، پیشرفت های علمی و توانمندی های صنعتی (کارخانه ها، مراکز دانشگاهی، آزمایشگاه ها و...)، اردوهای علمی و آموزشی می توانند زمینه ای باشند برای تحقق این هدف.

۲- بیش افزایی:

سرگروه می تواند در مدت اردو با کمک گرفتن از اتفاقاتی که در طول اردو پیش می آید و اماکنی که مورد زیارت و یا بازدید قرار می گیرد اعضا را متوجه مواردی کند که کمتر به آنها توجه می نموده است و از این طریق بینش افراد را افزایش و شخصیت آنان را پرورش^{۱۰} دهد.

۳- طراوت و نشاط:

از اثرات ویژه ی اردوها ایجاد طراوت و نشاط در اعضاست، تغییر محیط زندگی، می تواند سلامت جسم و تحصیل نشاط و مسرت را به دنبال داشته باشد^{۱۱}.

۴- دوست یابی:

اردو محیطی است که اعضا با قرار گرفتن در آن با توجه به معاشرت و همراهی با سایرین در اردو می توانند دوستانی را انتخاب و اختیار نمایند.

۵- شکوفایی استعدادها:

^۹ - گفتار فلسفی - جوان از نظر عقل و احساسات ج ۲ ص ۴۴۶- فلسفی، محمد تقی

^{۱۰} - همان

^{۱۱} - همان - ص ۴۴۵

از جمله فوایدی که اردو به همراه دارد کشف و شکوفایی استعدادهای نهفته متریان است ، استعداد ها یی که در شرایط عادی حضور آنها در جلسات حلقه ممکن است کشف نشود .

۶- خود باوری و اعتماد به نفس :

متریان با حضور در اردو در واقع به چند روزی به شکل مستقل به دور از خانواده خود عهده دار امور شخصی خود شده و این زمینه است برای خودباوری و اعتماد به نفس آنها ، البته این ابتدایی ترین شکل خود باوری است که برای متریان در سنین کودکی و نوجوانی اول مطرح است حال آنکه مربی جوان و یا در مقطع نوجوانی دوم با حضور در اردوهای جهادی و اردوهای بلند مدت دیگر زمینه های بیشتری برای دستیابی به این مؤلفه تربیتیت دارد .

۷- معنویت افزایی :

از جمله برنامه هایی که در اردو ها تدارک دیده می شود ، برنامه های معنوی است ، برنامه هایی چون نماز جماعت ، ادعیه و زیارت اماکن متبرکه به ویژه در اردوهای زیارتی ، حضور مربی در این برنامه ها به همراه دوستان و همسالان با توجه به فضا سازی معنوی اردو می تواند تقویت روحیه معنوی مربی را به همراه داشته باشد .

۸- انگیزش :

از فواید مهم و راهبردی اردو برای متریان تقویت انگیزه های متریان ، از حضور در سایر فعالیت ها گرفته تا انگیزه های معرفتی و تربیتی در جهت رشد شخصیتی خود .

البته انگیزش متریان پس از اردو بستگی زیادی به موضوع راهبردی و هدف اساسی اردو دارد به طور نمونه مربی که در اردوی جهادی شرکت می نماید پس از اردو انگیزه فراوانی برای محرومیت زدایی و کمک به محرومان جامعه دارد ، مربی که در اردوی راهیان نور شرکت می نماید پس از آن انگیزه ادامه راه شهدا را پیدا می کند و

فصل پنجم: اردو فرصتی برای تربیت الگویی

سرگروه برگزار کننده اردوهای شجره طیبه صالحین بایستی بداند که رسالت خطیر ادامه شغل انبیاء را برعهده گرفته است، لذا بجاست که در تربیت عملی اعضای حلقه خود روش و سیره انبیاء را الگو و سرمشق خود قرار دهد و لازم است به مطالعه دقیق و پیگیر در این رابطه همت گمارد که به طور اختصار در این نوشتار اشاره ای به آن می نمائیم.

اگر زندگی مبارک و با برکت و سراسر درس و حکمت خاتم پیامبران حضرت محمد مصطفی (ص) را با دقت بررسی نمائیم می بینیم که آن رحمت الهی بر عالمیان چگونه با استفاده از زیباترین و لطیف ترین راه و روشها، فطرت خداجویی، یکتاپرستی و روحیه تعبد و بندگی را در جان و روح پیروان خود بیدار و تقویت نموده اند.

۱- تلفیق علم و عمل

معلمی عامل بودند. آنچه را که به پیروان می آموختند خود به آنها عمل می نمودند. و این الگویی است اساسی برای سرگروه در کل زندگی و به ویژه مقاطعی که ارتباط بیشتری با متریان دارد مانند اردو.

۲- ایمان و عمل

در آموزش های خود ایمان و باور و یقین راتا مرحله عمل در روح و جان تشنه مخاطبین و پیروان خویش نهادینه می نمودند.

۳- تربیت عملی

در لحظه ویژه و حساس و بصورت عملی تربیت می نمودند: پیغمبر(ص) در سفری با اصحاب برای استراحت فرود آمدند امر به جمع آوری هیزم شد بعضی گفتند چیزی دیده نمی شود حضرت (ص) خود نیز اقدام به جمع آوری نمودند و کوهی از هیزم جمع شد. حضرت فرمودند گناهان کوچک مثل این هیزم هاست که ابتدا مشهود نبود ولی کم کم انباشته شدند.

در لحظه های ویژه و حساس و بصورت عملی تربیت می نمودند. اصحابش نقل کرده اند که در دوره رسالت، در سفری خدمتشان بودیم و قرار بود که در آنجا غذایی تهیه شود، گوسفندی آماده شده بود تا آنرا ذبح کنند و غذا تهیه شود. یکی از اصحاب می گوید سربریدن گوسفند با من، دیگر می گوید پوست کندن آن با من و آن دیگری می گوید پخت آن با من و ...، پیغمبر اکرم (ص) می فرماید جمع کردن هیزم از صحرا با من.

اصحاب عرض کردند یا رسول الله ابدأ ما افتخار این خدمت را داریم، ما همه کارها را انجام می دهیم. پیغمبر(ص) فرمود: بله، من می دانم، من نگفتم که شما انجام نمی دهید ولی مطلب چیز دیگری است و آن اینکه، خدا دوست نمی دارد بنده ای را ببیند در میان بندگان دیگر که برای خود امتیاز قائل شده است، من اگر اینجا بنشینم و فقط شما بروید کار کنید، پس برای خودم نسبت به شما امتیاز قائل شده ام، خدا دوست ندارد که بنده ای خودش را در چنین وضعی در بیاورد.

سرگروه نیز باید بر همین اساس به شدت مراقبت نماید که کارها و مسائل خود را به عهده ی دیگران نگذارد، گاهی دیده می شود متریان به خاطر احترامی که برای سرگروه خود قائل اند، اقدام به انجام کارهایی مانند آوردن غذا برای سرگروه در حالی که او نشسته است، حمل کیف و وسایل شخصی سرگروه و... می نمایند، سرگروه باید از این مسئله جلوگیری نماید.

۴- مودت و محبت

یکی از روش های اعجاز آور در شیوه تربیت رسول مکرم (ص) ابراز مودت و محبت به دیگران با انواع طرق بوده است که سرگروه های شجره طیبه صالحین باید از آن استفاده نمایند بعنوان نمونه:

هرگز احدی را مزمت و سرزنش نمی کرد.

هرگز لغزش و عیبهای مردم را جستجو نمی کرد.

هیچ وقت حرف نمیزد مگر در جایی که امید ثواب در آن می‌داشت.

در جلسات خوش‌رو و نرم‌خو بود، خشن و درشت‌خو و داد‌فریاد کن و فحاش و عیب‌جو و همچنین مداح نبود. بی‌میلی خود را در قیافه نشان نمی‌داد، امیدواران را ناامید نمی‌کرد، مجلس او مجلس حلم، حیا، راستی و امانت بود.

اسائهی ادب و جفای درخواست کنندگان را تحمل می‌نمود. کلام احدی را قطع نمی‌کرد. همه مردم را به یک چشم دیده و گفتار همه را به یک نحو استماع می‌فرمود.

گفتارش از همه فصیح‌تر و شیرین‌تر بود. سخنانش همه کلمات کوتاه جامع و خالی از زواید و وافی به تمام مقصود بود. وقتی سخن می‌گفت بین جملات را فاصله می‌داد تا اگر کسی بخواهد سخنانش را حفظ کند فرصت داشته باشد. جوهره صدایش بلند و از تمامی مردم خوش‌نغمه‌تر بود.

این لازمه کسی است که مردم را به اسلام دعوت می‌کند و می‌خواهد صالح پرورش دهد و انسان تربیت کند باید اینگونه خلق و خوی و رفتاری داشته باشد. یکی از علل پیشرفت سریع اسلام همین خلق و خوی و سیره نبوی بوده است. نوع مدیریت و رهبری، طرز دعوت و تبلیغ پیغمبر اکرم (ص) در سرعت پیشرفت و جهانگیر شدن اسلام مؤثر بوده است.

برخلاف بعضی افراد که همیشه چهره عبوس و اخم‌های بهم کشیده را نشان می‌دهند و فکر می‌کنند لازمه مقدس و متدین بودن عبوس بودن است.

پیغمبر اکرم (ص) با مردم مزاح می‌کرد تا مادامی که به باطل نرسد. خوش‌خو و خنده‌رو ولی در مسائل اصولی و مقررات الهی انعطاف ناپذیر و خشن. همانند طبیب با ترحم به مریض اما معالجه او آنهم طبیب سیار که به سراغ مریض‌ها می‌رفت.

۵- موعظه و نصیحت

موعظه و نصیحت یکی دیگر از طرق تربیت برگرفته از روش رسول اکرم است. نصیحت و موعظه‌ای که با کمال خلوص و در اوج خیر خواهی انجام گیرد. و از سوز دل برخاسته باشد تا در مخاطب اثر نماید.

گاهی اوقات سخنی دوستانه و راهنمایی و نصیحتی برادرانه در اردو از جلسات متعدد برای برخی متریان مؤثر تر است. روش عقلانی

ادع الی سبیل ربک بالحکمہ و المواعظہ الحسنہ (نحل / ۱۲۵)، بیدار کردن عقول و رساندن پیام نه تنها به شکل عقلانی که با موعظه سخن حق را بر قلب می نشانند .

۶- پاداش و تنبیه

ای پیامبر ما تو را مبشر (نوید دهنده) و منذر (اعلام خطر کننده) فرستادیم (اسراء/ ۱۰۵). بشیر از مقوله مژده دادن است و تشویق و نویر دادن و انذار ترساندن. به طوریکه از هر دو برای تبلیغ و تربیت بکار رود بلکه تبشیرها بیشتر از انذارها باشند قرآن هم تبشیر را مقدم می دارد. بشیراً و نذیراً، مبشیراً و نذیراً. در بکار بردن این عوامل باید مراقب بود، روش ما تبدیل به عمل تنفیر نشود یعنی عمل فرار دادن.

۷- امر به معروف و نهی از منکر

امر به معروف و نهی از منکر، به کار بردن این واجب از فروع دین مثل این می ماند که یک عده در کشتی سوار باشند بر روی دریا شخصی کف کشتی را سوراخ کند و هیچ کس به او چیزی نگوید در نتیجه همه غرق می شوند. در اجتماع هم اگر این مسئله واجب انجام نشود فساد همه را غرق و نابود می کند.

سرگروه باید با رفتار خود دیگران را دعوت به معروف نماید و اجازه ندهد به بهانه های واهی چون جوانی و جذب و... از اصول شرعی در اردو عدول شود.

البته شرایط نهی از منکر را باید با ظرافت رعایت نماید .

۸- قصه و سرگذشت

قرآن کریم نیز از ذکر قصص و سرگذشتها برای عبرت گرفتن و درس گرفتن انسان از اقوام گذشته مثلها و نمونه هایی بیان کرده است.

استفاده از داستانهای قرآنی، انبیاء و معصومین، بزرگان و... در جلسات هم باعث جذابیت جلسات شده و هم پندها و اندرزهای تربیتی و اخلاقی را بدنبال دارد و متربی را به الگوگیری و درس گرفتن از وقایع تاریخی و گذشتگان هدایت می کند .

۹- خدمت به خلق

انبیاء و اولیاء الهی تمام وجودشان را وقف خدمت به خلق خدا و هدایت بشریت کرده‌اند. تاریخ و احادیث پر از فداکاری‌ها و خدمات آنها به انسان و عالم انسانیت است.

اردو فرصتی است برای خدمت رسانی ، سرگروه باید این فرصت را غنیمت شمرده و نهایت تلاش خود را برای خدمت به متریان مبذول نماید . و درواقع با عنایت به تربیت الگویی و توجه اعضا به رفتارهای سرگروه خدمت به سایرین بستری برای انتقال این فضیلت اخلاقی به سایرین ، لذا سرگروه پیش از اردو می تواند در این رابطه صحبت کند و در اردو خود عامل به سخن های خود شود تا متریان احساس دوگانگی در رفتار و کردار سرگروه نمایند .

۱۰- تسلط به عواطف و سعه صدر

سعه صدر و تسلط به عواطف یکی دیگر از خصوصیات لازم برای یک رهبر و هدایت کننده به سوی سعادت اخروی است.

آنجا که حضرت موسی از خداوند طلب می کند: پروردگارا، به من شرح صدر بده (رب اشرح لی صدری و یسر لی امری) (طه/۲۵) و نیز در سوره مبارکه الشرح خداوند می فرماید: الم نشرح لک صدرک (شرح /۱) آیا ما به تو شرح صدر نداده ایم؟ کار هدایت و تربیت انسان کار بسیار سخت و دشواری است که نیاز به ظرفیت روحی بسیار وسیع و تحمل فوق العاده دارد .

به هر حال با توجه به حجم سنگین کاری در اردو ، خستگی های زیادی برای سرگروه و کادر اجرایی اردو در پیش خواهد بود اما سنگینی و سختی کار نباید موجب لب ریز شدن کاسه ی صبر سرگروه و از کوره در رفتن او شود .

سعه ی صدر و تحمل و بردباری در برابر دشواری ها از ویژگی هایی است که به ویژه در اردو باید نسبت به آن مراقبت داشت ، چه بسا با عصبانیت شما و برخورد نسنجیده در این شرایط موجب دلزدگی متریان را فراهم نماید و همه زحمات خود را به هدر دهید .

البته در صورتی که حدود الهی درجایی شکسته شود باید تذکر لازم داده شود اما آن هم باید براساس شرایط امر به معروف و نهی از منکر باشد .

۱۱- همکاری در کارها

همکاری در کارها و مشارکت در امور از نیازهای زندگی اجتماعی است و یک انسان صالح این صفت را تقویت می‌کند و در این رابطه سرگروه در اردو باید الگو باشد مثلاً هنگام صرف غذا است من به عنوان سرگروه شروع به پهن کردن سفره، توزیع غذا، جمع کردن سفره، شستن ظرفها، این مسئله در سیره رسول مکرّم اسلام مکرر آمده است که ایشان در سفرها بی که به همراه صحابه می‌رفتند در انجام کارهای سفر با سایرین همکاری می‌نمودند.

۱۲- ارزش برای کار

مولی علی (ع) میفرماید کار بالاترین تفریح است. فرهنگ کار و تلاش را باید بر اساس برنامه‌ریزی صحیح در اردوها احیا کنیم هر فرد متناسب با توانمندی و امکانات وجودی بخشی از کارها و امور را بعهده بگیرد.

۱۳- برابری در مقابل قانون

برابری در قانون، مطلبی که با تمام مهربانی و خلق نیکو که پیامبر اکرم داشتند در این رابطه (یعنی اجرای قانون برابر برای هر فرد با هر درجه از شخصیت اجتماعی که داشت.) هیچ وقت کوتاه نیامد. ما باید آنرا سرمشق قرار دهیم.

۱۴- همدردی با دیگران

این مسئله برای جذب و تثبیت اعضای حلقه بسیار مؤثر است و موجب تحکیم برادری و محبت و مودت بین سرگروه و اعضا، و اعضا با یکدیگر می‌شود.

۱۵- روابط حسنه با دیگران

امام رضا(ع) می‌فرماید: نصف عقل آدمی اظهار دوستی و محبت با مردم است. (وسائل، ۳، ص ۲۰۷)
سرگروه برای استمرار دوستی بین خود و اعضای حلقه گاهی به دیدار اعضا می‌رود این روش بسیار
اثرات مطلوب دارد.

۱۶- سخن به نیکویی گفتن

یکی از مهارت‌های ارتباط و اجتماعی بودن مهارت گفتاری است سرگروه‌ها و مربیان باید این مهارت را در خود
تقویت کنند.

رسول مکرم کسی را با کلام خود نمی‌آزرد و به کسی اهانت نمی‌کرد و خداوند هم فرموده است: و جادلهم
بالتی هی احسن. (نحل/ ۱۲۵)

۱۷- مبارزه با خرافات

وقتی ابراهیم پسر پیغمبر(ص) وفات کرد همان روز تصادفاً خورشید گرفت و بین مردم پیچید که بخاطر
حزنی که بر پیغمبر از وفات ابراهیم عارض شده، خورشید گرفته است. پیغمبر سکوت فرمودند و بر بالای
منبر رفتند و فرمودند: ابا خورشید برای بچه من نگرفته و با این صحبت خاطر مردم را راحت کرد و
بدینوسیله با خرافات و پندارهای خرافی مبارزه کرده. ما در شجره طیبه صالحین برای تبلیغ و تربیت
اسلامی نیاز به استفاده از خرافات برای جلب افراد نداریم. اسلام حق است و برای رساندن حق به افراد باید
از حق استفاده کنیم حتی از احادیث ضعیف هم نباید استفاده کنیم و در این مسیر با مراجعه به منابع معتبری
چون بیانات و آثار امام خمینی (ره)، مقام معظم رهبری (مدظله)، شهید مطهری، علامه مصباح یزدی و... از
بیان مسائل ضعیف و نامعتبر پرهیز نماییم.

فصل ششم: فرآیند برگزاری اردو:

برگزاری اردو دارای فرآیندی است که طی این فرآیند می تواند در صد دستیابی ما به اهداف مورد نظرمان را بالاتر ببرد :

گفتار اول : اقدامات پیش از اردو:

برگزاری اردو مقدماتی دارد که لازم است پیش از آن انجام پذیرد در غیر این صورت یا به طور کلی برگزاری اردو با مشکل مواجه می شود و یا اینکه اردو اثر گذاری مطلوب خود را به همراه نخواهد داشت .

بعضی از این اقدامات در ادامه آمده است .

برنامه ریزی :

از بدیهیات برگزاری برنامه برنامه ریزی است ، آنچه موجب قوام برنامه می شود تدابیر مسئولین و هماهنگی آنهاست که در قالب برنامه ریزی نمودار می شود .

*محورهای برنامه ریزی

در ابتدا باید محور های برنامه ریزی معین شود تا سهم هر برنامه در کنار سایر برنامه ها مشخص شود .

محور تربیتی : (جلسات گروهی ، مشاورات فردی ، برنامه های تربیتی و نظارت بر رفتار افراد...)

محور آموزشی : (کلاس های آموزشی ، دوره های آموزشی و...)

محور تبلیغاتی : (مراسم - همایش - نماز جماعت - دعا - فضا سازی - تابلو اعلانات سیار - پخش نوار - توزیع نشریه و لوح فشرده - محصولات فرهنگی و...)

محور تدارکاتی : (وعده های غذایی - وعده های پذیرایی - برآورد هزینه - نحوه تهیه و توزیع و...)

محور پشتیبانی : (مکان وسیله ایاب و ذهاب ، اماکن تفریحی ، ورزشی ، هزینه های برگزاری اردو و تاءمین منابع مالی و امکاناتی و...)

محورامنیتی^{۱۲}: (تامین و حراست از افراد، وسایل و محل استقرار...)

محورارزیابی: (ارزیابی بصورت کتبی و شفاهی از افراد، برنامه ها و مسئولین اردو...)

اصول برنامه ریزی

جامعیت:

لازم است در حین برنامه ریزی تمام جوانب امر در نظر گرفته شود تا دچار افراط و تفریط در برنامه ریزی نشویم ، به طور مثال هم برنامه های معنوی در نظر گرفته شود و هم برنامه های تفریحی و ورزشی به گونه ای که تعادل در اجرای برنامه ها حفظ شود و در روند تربیت اعضاء خللی وارد نشود .

«همچنین براساس این اصل ، برنامه ریزی اردو باید جامع و گسترده باشد و همه ی فعالیت های مخاطبان را هنگام بیداری ، کار ، آموزش ، استراحت و... پیش بینی و زمان بندی کند . چون فعالیت های اردویی برخلاف آموزش های مستقیم بسیار انعطاف پذیر است امکان انحراف بیش تر در برنامه وجود دارد . از این رو برنامه ریزان باید همه ی اقدامات و فعالیت ها را تعیین کنند تا هیچ برنامه ای خارج از چهارچوب تعیین شده قرار نگیرد.»^{۱۳}

تنوع و جذابیت:

در به کار گیری شیوه های اجرای برنامه تنوع و جذابیت اهمیت به سزایی دارد ، خلاقیت در استفاده از شیوه های جذاب و متنوع می تواند موجب علاقه مندی افراد به برنامه ها شود .

انعطاف پذیری:

^{۱۲} - ضمیمه اول کتاب بحث ایمنی در اردو آمده است .
^{۱۳} - دانشتئیهای اردو - سید محمود موسویان ، ص ۳۸- انتشارات آستان قدس رضوی - چاپ اول

ممکن است در حین برگزاری برنامه ها ، با مشکلی مواجه شده وقادر به برگزاری برنامه ای نباشید ، در اینجا برنامه باید منعطف بوده و خللی در ادامه برنامه به وجود نیاید ، به طور مثال تداخل یک برنامه با نماز اول وقت .

«این اصل کلی برنامه ریزی باید به نحوی صورت گیرد که ضمن حفظ کلیت ، امکان تغییر ، جابه جایی ، جبران و ترمیم یا تغییر برخی از اجزای آن در شرایط ضروری و غیر قابل پیش بینی امکان پذیر باشد . در شرایط عادی نیز زمان بندی اردو باید به گونه ای باشد که برای فعالیت های پیش بینی نشده ویا به هم خوردن احتمالی یک برنامه به واسطه عواملی نظیر تغییرات جوی یا به وجود آمدن اشکالاتی در زمینه ی ارایه ی خدمات انسانی ، مالی و... کل برنامه اردو دچار مشکل نشود»^{۱۴} .

شور و نشاط :

برنامه ها باید دارای شورونشاط کافی بوده واز اجرای برنامه های خشک و بی روح که افراد را دچار حالت کسلی نموده خود داری شود .

مطابق با اصول دینی و اخلاقی :

نباید برای ایجاد جذابیت وشورونشاط در برنامه های اردو حدود اخلاقی ودینی مراعات نشده و به بهانه جذابیت برنامه ها حدود شرعی نادیده گرفته شود .

مراحل برنامه ریزی

تشکیل ستاد اردو :

اولین مرحله از برنامه ریزی اردو تشکیل ستادی است که به این منظور، از جمله نکاتی که در تشکیل ستاد می بایست به آنها توجه نمود :

^{۱۴} - دانستنیهای اردو - سید محمود موسویان ، ص ۳۶- انتشارات آستان قدس رضوی - چاپ اول

۱- تشکیل ستاد باید به موقع و به هنگام باشد ، تا ستاد فرصت کافی برای برنامه ریزی و تهیه مقدمات برگزاری را داشته باشد .

۲- در ستاد سعی شود ترکیبی از افراد با تجربه و افراد تازه کار در کنار یکدیگر قرار داشته باشند .

۳- در اردوهایی که ویژه خواهران است از تشکیل ستاد مختلط پرهیز نمایید و از ظرفیت و توان خواهران بهره گیری نمایید و در صورتی که حضور برادران در برگزاری اردو الزامی باشد ، از برادران متاهل استفاده نمایید .

۴- «با مشخص شدن چارت تشکیلاتی اردو وظایف به طور دقیق مشخص شوند و افراد نسبت به وظایفشان توجیه شوند»^{۱۵} .
تعیین اهداف اردو :

اهداف اردو باید از قبل مشخص شود ، برگزاری اردوی بدون هدف ممکن است فاقد ، اثر بخشی لازم باشد .

تعیین شعار اردو :

بهتر است اردو دارای شعار باشد ، انتخاب شعار اردو می تواند بر اساس رفع یک نیاز و یا معضل تربیتی باشد ، مانند نماز اول وقت در صورت عدم تقید اعضا به نماز اول وقت ، تعاون و همکاری در صورت بی دغدغه بودن اعضا نسبت به فعالیت ها در مجموعه .

تعیین سر فصل برنامه ها :

سرفصل هایی چون برنامه های معنوی ، برنامه های تفریحی ، برنامه های ورزشی و

تدوین ریز عناوین برنامه ها :

ریز عناوین برنامه ها باید مشخص شود تا در مرحله اجرا دست اندرکاران دچار سردر گمی نشوند .

زمان بندی برنامه ها^{۱۶} :

^{۱۵}- اردو وارد داری ص ۱۳- سنجر موسوی ، سیدعسکری

تهیه جدول زمانی برنامه ها در اردو از اهمیت ویژه ای برخوردار است ، ایجاد وقفه در برنامه ها موجب سردرگمی و در نتیجه بی انضباطی افراد در اردو می شود .

تعیین برنامه های جایگزین :

همواره برنامه ریزان و مدیران اردو می بایست برنامه های جایگزینی را در نظر داشته باشند ، تا در صورت بروز مشکل و یا لغو یکی از برنامه ها برنامه ی جایگزین را اجرا نمایند.

مسائل تربیتی پیش از اردو :

۱- ایجاد انگیزه

۲- تبیین اهداف شرکت در اردو برای اعضا

۳- تبیین نکات اخلاقی و تربیتی درون اردو

۴- توجه و تبیین ضرورت ،اهداف،مکان و زمان اردو برای خانواده ها

۵- پرداخت هزینه اردو توسط اعضا شرکت کننده

۶- تبیین ملاک شرکت افراد در اردو

اقدامات حین اردو

برگزاری جلسات هماهنگی بین مسئولین اردو:

از جمله عوامل مهم و تاثیر گذار در اجرای موفق اردوها هماهنگی مسئولین برگزاری اردو اعم از مسئولین تربیتی و اجرایی اردوست ، به گونه ای که مسئولین اردو همگی اطلاعات کاملی از برنامه ها و تغییرات در آنها داشته باشند ، این مهم با برگزاری جلسات هماهنگی در ابتدا و انتهای روز میسر می شود .

^{۱۶} - ضمیمه دوم جدول پیشنهادی یک روز اردو می باشد .

اجرای برنامه هابراساس برنامه ریزی صورت گرفته :

برنامه ها می بایست بر اساس برنامه ریزی پیش برده شوند و سعی مسئولین در اجرای اردو ، پیاده سازی برنامه ریزی هاست ، بی نظمی در اجرای برنامه ها و تغییر در آنها بدون هماهنگی با سایرین می تواند در اثر گذاری اردو و توفیق آن اثرات منفی داشته باشد .

مستندسازی :

تهیه گزارش تصویری و گزارش مکتوب از اردو جهت مستند سازی اردو دارای فوایدی است ، از جمله :

- ۱- ارائه گزارش به خانواده ی اعضای شرکت کننده
- ۲- استفاده از گزارشات در برنامه های جذبی سال های آینده
- ۳- برگزاری نمایشگاه عکس اردو به منظور تجدید خاطره اردو برای اعضا
- ۴- استفاده مسئولین اردوهای سال های بعد از تجربیات گذشتگان ودستاوردهای پیشین

نظارت بر حسن اجرای برنامه ها :

علاوه بر مسئول اردو که بر روند برگزاری اردو نظارت می کند لازم است فردی به صورت اختصاصی مسئول این کار شده و البته سایر سرگروه های حاضر ومسئولین اجرایی اردو نیز می بایست بر حسن اجرای برنامه ها نظارت داشته باشند .

مسائل تربیتی حین اردو :

۱- مسئولین گروه ومسئولان اردو ضمن تذکر نسبت به نوع پوشش اعضا در اردو در اوقات مختلف می بایست در صورت مشاهده ی عدم رعایت این موضوع از جانب برخی اعضا تذکر لازم رابدهند (البته براساس اصول تربیتی تذکر).

۲- آداب خواب

نسبت به موضوع خواب نکاتی را باید در نظر گرفت از جمله این که مدت خواب واستراحت معقول ومنطقی باشد به گونه ای که افراط وتفریط صورت نگیرد ، نکته دیگر رعایت مسائل اخلاقی خواب است از جمله کراهت خوابیدن دو نفر در زیر یک پتو (لازم است مسئولان اردو به اندازه کافی پتو به همراه اردو داشته باشند)و... .

آداب خواب را باتوجه به احادیث اهل بیت (ع) تذکردهید مانند خواندن قرآن پیش از خواب ،
تسیحات حضرت زهرا(س) پیش از خواب و...
با عنایت به برگزاری اکثر اردوها در حسینیه ها لازم است مکان حسینیه ظرفیت لازم را متناسب
با جمعیت اردو داشته باشد .

۳- دلتنگی اعضاء برای خانواده

این موضوع بیشتر در اردوهای کودکان و نوجوانان سطح یک اتفاق می افتد ، در این حالت با فردی که
احساس دلتنگی می کند صحبت کنید و به او دلداری دهید ، خانواده او را در جریان قرار دهید و از آنها
بخواهید که با اوتماس بگیرند و در مورد برنامه های اردو با او صحبت کنند و او را تشویق به حضور
در اردو کنند ، شما نیز با سپردن کار و یا برگزاری برنامه ها سعی او کنید برای او مشغولیت درست کنید
تا این موضوع را فراموش نماید .

۴- آقا وسایلم نیستند!

ممکن است در اردو یکی از شرکت کنندگان مدعی گم شدن وسایل خود شود ، لذا توجه به نکات زیر
مهم است ، چرا که ممکن است فضای روانی اردو را متشنج نموده و کل اردوی شما را تحت الشعاع خود
قرار دهد .

اول : قبل از اردو اعلام کنید که کسی حق آوردن وسایل قیمتی چون موبایل ، ساعت و... را ندارد .
دوم: اعلام کنید که افراد پول به اندازه نیاز به همراه داشته باشند و بدون جهت پول زیاد به همراه
نیاورند .

سوم : افراد مراقب وسایل شخصی خود باشند و در محوطه اردو آنها را پخش نکنند .
چهارم: در صورتی که کسی به شما اطلاع داد که وسیله ای از او گم شده است ، بعد از اطمینان از گم
شدن آن وسیله

، سعی کنید آن را پیدا کنید اما کسی را متهم نکنید که در این صورت ممکن است اردوی شما با
چالش مواجه شده و یا اینکه امنیت روانی شرکت کنندگان مختل شود .

۵- با هم رفیق باشید و همراه

شرکت کنندگان در اردو ناظران برخوردارها و رفتارهای شما مسئولین هستند . سعی کنید با تعامل مثبت از ایجاد
ذهنیت نادرست در بین بچه ها جلوگیری کنید .

تعاملات شما شامل چاق سلامتی شما ، جلسات شما ، پیغام های شما و ... می شود .

ممکن است شما منظور خاصی نداشته باشید ، اما چشمان تیز بین بچه ها همه لحظات اردو را ضبط می کنند .
یک نمونه تعامل نادرست :

مسئول اردو : آقای حسینی به سرگروهتون بگید آماده باشند تا حرکت کنیم .
حسینی : آقای رحمتی مسئول ردو گفتن آماده حرکت باشید .
سرگروه : ولش کن بابا ، الکی می گن تا یک ساعت دیگه هم حرکت نمی کنیم .

۶- طرح اختلافات ممنوع

دیده شده در برخی موارد مسئولین اردو به جای طرح مشکلات و اختلاف نظرها در جلسات ، آنها را در صحن علنی اردو و در بین اعضای اردو طرح و موجبات ، ایجاد دو دستگی در بین بچه ها را فراهم می نمایند .
در این صورت بچه های گروه آقای الف نسبت به آقای ب و بلعکس بدبین شده و تا مدت ها تلاش شما ممکن است این اشتباه را جبران نکند .
علاوه بر این طرح مشکلات در بین اعضاء موجب می شود تمرکز آنها از اهداف تربیتی شما در اردو پراکنده شده و اثربخشی لازم را برنامه ها نداشته باشند .

۷- موبایل ، mp3 ، لپ تاپ و ...

به همراه داشتن وسایلی از این قبیل موجب می شود ، اعضاء تمرکز و توجه لازم را در اردو نداشته باشند ، بهتر است از پیش از برگزاری اردو در شرایط حضور در اردو ، این شرط لحاظ شود ، تا مشکلی پیش نیاید .
علاوه بر تمرکز حواس ، به همراه داشتن این گونه وسایل که به سهولت امکان استفاده غیر اخلاقی از آنها ممکن است ، شما را در پیشبرد اهداف تربیتی با مشکل روبرو می کنند .
البته لازم است مسئولان اردو وسایل ارتباطی را فراهم نمایند تا اعضاء با خانواده ها تماس بگیرند و خانواده ها بتوانند به سهولت از وضعیت فرزندشان مطلع شوند ، مثلا در فرم رضایت نامه اردو شماره تماس مسئول اردو ، معاون و سرگروه مربوطه قید شود .
توجه به این نکته لازم است که این کار در اردوهای دوره نوجوانی کارا است و در دوره جوانی (دانشجویان و طلاب) لازم نیست .

۸- همه در برابر قانون برابرنند

اگر قانونی در اردو وضع شد همه باید به آن پایبند باشند و خود را ملتزم به آن بدانند .
ممکن است شما تماشای تلویزیون را در اردو ممنوع کنید ، در این صورت مسئولین نیز باید مراقب بوده و به این قانون پایبند باشند .

زمان بیدارباش برای همه یکی است ، مقدار غذا برای همه به یک اندازه است و... .
عدم پایبندی به قوانین موجب می شود اعضاء احساس تبعیض نموده و به مسئولین اردو بدبین شوند .
اگر همراه داشتن وسایل خاصی را ممنوع می کنید ، مسئول گروه نیز ممنوع است از همراه داشتن و در صورت
اضطرار ، استفاده از آن وسیله را به حداقل برساند .

۹- برنامه های عمومی برای همه

در سین اردو آمده است : ۱۷:۳۰ الی ۱۸:۱۵ برنامه سخنرانی

کم کم اعضای اردو به همراه سرگروه ایشان در محل حسینه جمع شدند .

- مسئول اردو خطاب به معاون اردو : پس گروه شهید همت کجاست ، چرا نیومدن ، مشکلی پیش اومده .
- معاون اردو : نه ، سرگروهشون می گه بچه ای گروه ما خسته اند و می خواهند استراحت کنند ، تازه این موضوع رو هم من بعدا توی جلسه حلقه خودم براشون می گم !!
- مسئول اردو : اصلا دلیل موجهی نیست همه موظفند توی برنامه های عمومی اردو حاضر بشن .

گفتگوی بالا شاید برای شما هم پیش آمده باشد ، آری گاهی دیده می شود بعضی تقید لازم را در همراهی
برنامه های اردو ندارند و این می تواند آفتی باشد برای اردو و موفقیت آن .
علاوه بر آسیب های برنامه ای ، این مسئله آسیب های تربیتی را نیز متوجه اعضاء می کند ، ایجاد روحیه تکروی
و استقلال منفی ، عدم التزام به تصمیمات جمعی و سرپیچی از الزامات سازمانی و... .
بهرتر است از قبل سرگروه ها را در جلسات پیش از اردو نسبت به این مسائل توجیه کنید تا در روند برگزاری
اردو خللی وارد نشود .

۱۰- جو گرفتگی ممنوع

اردو محملی است برای دقت های تربیتی ، دقت هایی که در شرایط عادی حضور در مسجد و حلقه ی
تربیتی ، دستیابی به آنها ممکن نیست .
توجه به نقاط قوت و ضعف جهت تقویت و رفع آنها ، شناسایی استعداد ها به منظور کمک به شکوفایی آنها
و... همه و همه نیاز به دقت تربیتی دارند ، لذا سرگروهی که غرق در برنامه های تفریحی ، ورزشی و... اردو
می شود نمی تواند به رسالت اصلی خود پردازد .

«اردو ابزاری است برای نیل به اهداف تربیتی» جمله ای است کلیدی که مسئولان اردو باید نصب العین قرار داده و خود را یکی از اعضای شرکت کننده قلمداد نکنند.

نمونه هایی از دقت تربیتی:

- لحن و گفتار اعضاء (مودبانه بودن و غیر مودبانه بودن)
- علاقه مندی ها
- خلاقیت ها
- دوستان صمیمی
- جوگرفتگی (ممکن است یکی از اعضاء در گروه رفتارهای مثبتی داشته باشد، اما با قرار گرفتن در فضای جدید، رفتار های نامناسبی از خود نشان دهد).
-

۱۱- سرگروه با گروه

در تمامی لحظات اردو سرگروه باید در کنار اعضاء گروه باشد. خستگی، فعالیت، تفریح و... نباید موجب شود این مهم در نظر گرفته نشود. در بازی ها، در جلسات، در برنامه های عمومی و... سرگروه باید در کنار اعضاء بوده و علاوه بر مراقبت از آنها به واسطه مسئولیت در قبال اعضاء، دقت های تربیتی خود را لحاظ کند. این اصل به قدری حائز اهمیت است که بهتر است در صورت امکان سرگروه ها در اردو مسئولیتی غیر همراهی با گروه را نداشته و امور اجرایی اردو بر عهده ی سایر مسئولین مسجد و فعالیت پایگاه باشد، تا سرگروه ها بدور از دلمشغولی های اجرایی به برنامه های تربیتی گروه پردازند.

۱۲- همه در اردو مسئول اند

بهتر است به گونه ای برنامه ریزی کنید که اعضاء اردو در انجام فعالیت ها مشارکت داشته باشند، مشارکت در انجام کارها موجب می شود اعضاء خود را در اردو سهیم دانسته و دلسوزی بیشتری از خود در اردو بروز دهند. در کنار این به کارگیری اعضاء ثمرات دیگری نیز از قبیل تقویت روحیه مسئولیت پذیری، دغدغه مندی و... مطلع شدن از سختی ها و مشکلات برگزاری اردو و نحوه مواجهه با آنها، احساس میزبانی و نه میهمانی، تقویت مهارت کارگروهی، بروز خلاقیت و... می شود.

۱۳- مراقب باشید

ارتباطات سرگروه و اعضاء می باید معقول و منطقی بوده و از تعادل خارج نشود ، این اصل مهم همیشه باید مد نظر باشد ، لکن در اردو که سرگروه مدت بیشتری در مواقع مختلف در کنار اعضاست مراقبت از این نکته اهمیت بیشتری دارد ، او باید همواره خداوند را ناظر و حاضر ببیند و از مواضع تهمت دوری گزیند ، محبت افراطی و خلاف قاعده یکی از عوامل بروز مشکلات است ، احترام و محبت منطقی آری ، محبت افراطی خیر .

۱۴- همراهان اردو

گاهی مشکلاتی که در اردو بروز می کند از ناحیه سرگروه ها نیست بلکه به واسطه ی حضور کسانی است که مسئول اجرایی اند اما فاقد نگاه تربیتی و یا در بعضی اوقات فاقد ملاک ها و صلاحیت های تربیتی ، حضور این عده می تواند موجب بروز چالشهای جدی تربیتی و اجرایی در اردو شود .

در اینجا به ذکر چند نمونه بسنده می شود :

- اعضای گروه ها به راحتی از رفتارها و گفتارهای اطرافیان تاثیر پذیرفته و الگوگیری می کنند ، حضور این عده موجب الگوگیری نادرست اعضا می شود .
- گاهی دیده شده سرگروه به واسطه ی رفتار نادرست یکی از اعضاء با او برخورد تربیتی کرده و فرد خاطی به این دسته از افراد پناه برده و در واقع ملجائی به غیر از گروه پیدا می کند .
- بد پوششی و عدم رعایت ملاحظات تربیتی در پوشیدن لباس .
- برقراری ارتباط با اعضای گروه ها بدون رعایت اصول تربیتی .
- ...

اقدامات پس از اردو

بسته شدن پرونده مالی و امکاناتی اردو :

لازم است پس از برگزاری اردو تمامی وجوه مصرفی در اردو تسویه شده و امکانات به کار گرفته شده در اردو در صورت امانی بودن ، تحویل مالک آن شود و اصطلاحاً پرونده مالی اردو بسته شود .

مسائل تربیتی پس از اردو:

- ۱- با اتمام اردو نباید اهداف تربیتی اردو فراموش شوند ، اردو سکویی است برای یک پرش تربیتی .
- ۲- ممکن است تعدادی از اعضاء موفق به حضور در اردو نشوند ، لذا مسئول گروه می تواند با اتخاذ تدابیری از عقب افتادن این اعضاء از فضای گروه جلوگیری نماید .

ارزیابی اردو :

لازم است مسئولین اردو پس از اجرای آن جلساتی را به ارزیابی اردو از جنبه های مختلف اجرایی ، تبلیغاتی ، تربیتی و... اختصاص دهند تا با تکیه بر تجارب مکتسب در این اردو بتوانند در آینده اردوهایی با کیفیت بالاتر برگزار نمایند .

ارائه گزارش اردو به مسئولین و خانواده ها :

لازم است پس از برگزاری اردو گزارشی از روند برگزاری اردو و دستاوردهای آن در اختیار خانواده اعضاء و مسئولین مربوطه (پایگاه مقاومت ، حوزه مقاومت و...) قرار گیرد .

فصل هشتم : مبانی سازماندهی و تشکیلات در اردوها

مبانی و اصول سازماندهی و تشکیلات عواملی هستند که بر اساس آنها و چگونگی و شرایط آن عوامل سازمان و تشکیلات اردو شکل می گیرد تا تناسب لازم را برای تحقق اهداف تعیین شده داشته باشد.

این عوامل عبارتند از :

- ۱- اهداف مورد نظر و پیش بینی شده برای اردو
- ۲- تعداد افراد شرکت کننده (مخاطبین) در اردو
- ۳- تعداد عوامل اجرایی (سرگروه، مربیان و کادرا اجرایی)

۴- نوع فعالیتها و مفاد و مسایل پیش بینی شده در برنامه اردو

۵- گروه سنی مخاطبین و جنسیت شرکت کنندگان در اردو

۶- موقعیت و چگونگی مکان برگزاری اردو (اردوگاه)

۷- زمان و فصل برگزاری اردو

تذکر: در برگزاری اردو های خواهران در چارت و نمودار تشکیلاتی باید پیش بینی چند تن از برادران متاهل و متعهد برای همراهی و همکاری در مواقع ضروری بشود.

مدیریت اردو ، مدیریت مشارکتی :

یکی از مهم ترین عوامل حسن برگزاری و مدیریت اردو دادن تشکیلات و سازمان به اردو می باشد. در عصر حاضر مدیریت مشارکت جو و اعمال مدیریت بر اساس مشارکت آحاد یک گروه و افراد یک تشکیلات، یکی از مسائل مهم جاری در حوزه علم مدیریت است.

صاحب نظران مسایل اجتماعی و تربیتی بر این نکته اتفاق نظر دارند که از شاخصه های مهم توسعه ، تولید و تقویت روحیه احساس مسئولیت پذیری و مشارکت جویی در بین افراد یک جامعه است.

تشکیلات در اردوی صالحین

تشکیلات اردوهای تربیتی شجره طیبه صالحین شامل سه بخش است.

الف) کادر تربیتی اردو(سرگروه هاومربی)

ب) کادر اجرای اردو

ج) شرکت کنندگان و مخاطبین در اردو

اردو ها بر اساس اهداف آنها دارای ساختارهای متفاوتی هستند ، آنچه در ذیل آمده است ساختاری عمومی است که با اهداف مختلف سازگاری دارد .

مسئول اردو

ناظر اردو

جانشین اردو

معاون فرهنگی

فوق برنامه اردو

تفریحی ، ورزشی

ثبت گزارشات

معاون پشتیبانی اردو

تدارکات اردو

مالی اردو

معاون آموزشی اردو

معاون نیروی انسانی

معاون تأمین و امنیت اردو

ضمیمه اول : ایمنی در اردو^{۱۷}

مخاطبین امانتهای والدین و خداوند نزد ما هستند، باید در حفظ و حراست از جسم و روح آنها بکوشیم.

ایمنی در اردوها دارای دو بخش می باشد.

الف) ایمنی و امنیت روحی و روانی

ب) ایمنی و امنیت جسمی

الف) ایمنی و امنیت روحی و روانی با رعایت نکات ذیل در اردوها تامین می شود.

۱- اردو باید با نام و یا خدا، ختم آیت الکرسی، ذکر صلوات، تلاوت سوره های قرآن و دعای سفر آغاز شود.

سبحان الذی سخر لنا هذا و کنا له مقرنین و انا الی ربنا لمنقلبون

۲- قبل از حرکت از داوطلبان صدقه جمع آوری و در صندوق صدقات ریخته شود. سرگروه محترم یادآوری می کند که مبلغ مهم نیست این عمل خیر مهم است.

۳- همه سعی کنند اوقاتی خوش و توام با حفظ حرمت ها و شئونات برای همراهان خود به وجود آورند. و سرگروه الگوی مودت باشد.

۴- شوخی و مزاح در طول برگزاری اردو در حد متعارف و موازین شرعی باشد.

۵- افراد به فکر اشخاص ضعیف و ناتوان و کوچکترها باشند و در هنگام لزوم به کمک آنها بشتابند.

^{۱۷} - مطالب ضمیمه اول با کمی تغییر و تلخیص از کتاب شیوه اردوداری ، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم گرفته شده است .

- ۶- نسبت به ادای احترام به بزرگترها و پیش کسوتان کوتاهی نشود.
- ۷- از ایجاد سروصدا، در معابر و مکان عمومی پرهیز شده و از شوخی های نامناسب و ایجاد مزاحمت برای سایرین جداً خودداری شود.
- ۸- به قوانین، مقررات و شئون اجتماعی احترام گذاشته شود. و چه خوب است که مخاطبین از یکدیگر درسهای اخلاقی را عملی بیاموزند.
- ۹- برنامه ها به گونه ای تنظیم شود که نماز جماعت در اول وقت شرعی اقامه شود.
- ۱۰- افراد باید از خطاهای کوچک هم در گذرند.
- ۱۱- خطاهای بزرگ را به صورت پنهان یادآوری و تذکر دهیم.
- ۱۲- در صورت تکرار خطا و نافرمانی از سوی یک نفر، برای جلوگیری از سرایت آن به دیگران، در میان جمع به او تذکر داده شود.
- ۱۳- کارهای پسندیده و اعمال نیکو مورد تشویق قرار گیرد تا الگوی مناسبی برای مخاطبین شود.
- ۱۴- فضای اردو فضای دوستی و مودت توأم با رعایت حدود باشد.
- ۱۵- اردو محل تخلیه و ارضای هیجانات روحی و روانی، و بروز استعدادها و توانمندیهای مخاطبین است، با برخورد های نادرست مانع این موضوع نشود.
- ۱۶- اردو محل تمرین کارگروهی است، پس از مشارکت عمومی برای انجام امور استفاده نمائید و نگذارید یک نفر به تنهایی کارها را انجام دهد.
- ایمنی، بهداشت و کمکهای اولیه در اردوها
- زندگی در اردوها و در دامن طبیعت به دلیل داشتن شرایط ویژه و خاص خالی از خطر و حادثه نیست. لذا داشتن نکات ایمنی و پیشگیری از حوادث و خطرات و دانستن اصول ایمنی و حفاظت از سلامت جسم و روح انسانها و مخاطبین ما در اردو اهمیت ویژه دارد و برگزار کنندگان اردو ها (مربیان، سرگروه ها و...) باید عنایت خاصی در این رابطه داشته باشند زیرا در اردو گاههایی که در دامن طبیعت بکر و دور از شهر برگزار می شود امکانات و تسهیلات مانند شهر وجود ندارد. لذا شایسته است افرادی که به اردو می روند با اصول پیشگیری از خطرات و نیز انجام کمکهای اولیه آشنا باشند تا بتوانند در موقع ضروری، اقدامات امدادی لازم را تا رسیدن پزشک انجام دهند.

نکات مهم در تامین ایمنی و امنیت در اردو

- ۱- همراه داشتن امدادگر و جعبه کمکهای اولیه
- ۲- از مسیرهای اصلی تعیین و تصویب شده حرکت نمائید. کوتاه ترین و کم خطرترین مسیر را انتخاب کنید. مسیر مناسب تعیین شده را تغییر ندهید. سالم رسیدن مهم است نه زود رسیدن
- ۳- رانندگان از مقررات راهنمایی و رانندگی نباید عدول و تخطی کنند. در صورت عدم رعایت مقررات در اولین فرصت مراتب با اطلاع ماموین راهنمایی و رانندگی برسد.
- ۴- در صورت خرابی وسیله نقلیه مسئله به اطلاع مسولان ذی ربط در مبدا و مقصد برسد.
- ۵- در صورت توقف اضطراری از پراکنده شدن افراد جلوگیری نمائید.
- ۶- در توقف گاهها و اماکن استراحت بین راه مراقب عبور افراد از عرض حاده باشید.
- ۷- برنامه استخر و شنای مخاطبان باید در چهارچوب ضوابط، طبق برنامه پیش بینی شده با حضور ناجیان غریق مجوز دار انجام گیرد.
- ۸- هر بار پس از سوار شدن و پیاده شدن و نیز در هر اجتماع حضور غیاب انجام گیرد. غیبت هیچ کس را نباید ساده و بی اهمیت تلقی کرد.
- ۹- وسایل حمل و نقل اردو را از شرکت های معتبر و قانونی تهیه کنید.
- ۱۰- در اردو پرتگاهها مجهز به حفاظ باشند.
- ۱۱- چاههای موجود در محوطه اردوگاه در پوش مطمئن داشته باشد.
- ۱۲- سیم کشی های برق دارای حفاظ و پوشش لازم و صحیح کشیده شده باشد.
- ۱۳- کپسول گاز دور از حرارت و از دسترس افراد متفرقه دور باشد.
- ۱۴- کپسول آتش نشانی سالم و به تعداد لازم در دسترس باشد.
- ۱۵- نور محوطه و آبریزگاهها در شب مناسب باشد.
- ۱۶- از ورود به داخل سدها و رودخانه ها پرهیزید.
- ۱۷- در کوه پیمایی و کوه نوردی دست کم یک نفر آشنا به کوه پیمایی و مسیر کوهستان همراه ببرید.
- ۱۸- در صورت همراه داشتن مایع داغ (چای- آبجوش- و غذای داغ) درب ظروف آن را محکم ببندید تا دچار سوختگی نشوید.

۱۹- در کنار ساحل و حرکت در رودخانه های کم عمق تماماً از دم پایی استفاده کنید چرا که ممکن است پای افراد با اشیاء تیز بریده شود .

توصیه های بهداشتی

۱) از مصرف مواد غذایی مشکوک به فساد و خوراکی های غیر استاندارد و تاریخ مصرف گذشته خودداری شود.

۲) در تهیه آب سالم و بهداشتی برای مصرف خوراکی و آشامیدنی دقت شود.

۳) رعایت بهداشت محیط اردو در حفظ سلامت بسیار اهمیت دارد.

۴) مواد غذایی را از دسترس حشرات دور نگهدارید.

۵) افراد و شرکت کنندگان اردو لوازم شخصی مورد نیاز خود را کامل همراه داشته باشند. از جمله اقلام

ذیل

❖ لباس مناسب فصل

❖ لوازم غذا خوری (قاشق، بشقاب، چنگال، لیوان)

❖ لباس و کفش ورزشی و شنا

❖ وسایل بهداشتی شخصی (حوله، مسواک، ملافه، شانه)

❖ مهر و جانماز و آینه

❖ لوازم نوشت افزار

❖ داروهای شخصی مورد نیاز (افرادی که بیماری خاص دارند)

۶) از روشن کردن آتش در جنگلها، پارکها و فضای سبز پرهیزید در صورت اجبار به افروختن آتش جوانب احتیاط را رعایت کنید و از پایان کار از خاموش شدن کامل آتش مطمئن شوید.

۷) با طبیعت مهربان باشید از آسیب رساندن به درختان و فضای سبز جلوگیری نمائید و رعایت بهداشت و پاکی و نظافت والوده نکردن طبیعت را از متریان خود بخواهید.

۸) باتوجه به اینکه بسیاری از اردوها در محل هایی مانند حسینیه ها (به ویژه در سفرهای زیارتی) برگزار می گردد ، دقت کنید که سرویس بهداشتی و حمام به تعداد لازم وجود داشته باشد .

ضمیمه دوم : نمونه برنامه زمانبندی یک روز اردو

متناسب با محل برگزاری اردو با توجه به وقت شرعی محل

ردیف	فعالیت	زمان
۱	بیداری، اقامه نماز، تلاوت قرآن، دعا و نیایش	از اذان صبح تا ۰۵:۴۵
۲	ورزش و نرمش صبحگاهی	۰۵:۴۵ تا ۰۶:۱۵
۳	صرف صبحانه و نظافت و بهداشت (گروه-رسدی-اردویی)	۰۶:۱۵ تا ۰۷:۰۰
۴	بازدید صبحگاهی و ارزشیابی	۰۷:۰۰ تا ۰۷:۲۰
۵	مراسم صبحگاهی	۰۷:۲۰ تا ۰۷:۵۰
۶	اولین فعالیت اردویی و آموزشی	۰۸:۰۰ تا ۰۹:۳۰
۷	وقت آزاد و صرف پذیرایی	۰۹:۳۰ تا ۱۰
۸	دومین فعالیت اردویی	۱۰ تا ۱۱:۳۰
۹	اقامه نماز جماعت و صرف نهار و استماع اخبار و استراحت	۱۱:۳۰ تا ۱۴:۴۵
۱۰	سومین فعالیت اردویی	۱۴:۴۵ تا ۱۶:۱۵
۱۱	وقت آزاد و صرف عصرانه	۱۶:۱۵ تا ۱۶:۴۵
۱۲	جلسات حلقه ها	۱۶:۴۵ تا ۱۸:۱۵
۱۳	مراسم شامگاه	۱۸:۱۵ تا ۱۸:۳۰
۱۴	اقامه نماز جماعت	۱۸:۳۰ تا ۲۰:۱۵
۱۵	صرف شام	۲۰:۱۵ تا ۲۱:۳۰
۱۶	فوق برنامه (جنگ اردو)	۲۱:۳۰ تا ۲۲:۳۰
۱۷	خاموشی	۲۲:۳۰ تا اذان صبح

تذکر محور تنظیم برنامه زمانبندی اردو وقت شرعی نماز به افق محل برگزاری اردو می باشد.